

Той, що греблі рвав

Уродженець Охтирщини Платон Воронько міг і дітей повчати, і дорослих лікувати

Григорій САНИЧ

НА ВІРШАХ Платона ВОРОНЬКА виростили цілі покоління українських дітей в Радянському Союзі. Ці вірші були настільки улюбленими, що іноді здавалося, мовби вони існували вічно: «Падав сніг на поріг», «Хвалився кіт, що він убрів Дніпро перебреле...», «Засмутилось кошени: треба в школу йти щодня...», «Через поле, через гай ходить хлопчик Помагай...» та багато-багато інших. Сам поет часто говорив про себе: «Чи я поет для дорослих – не знаю. А що для дітей – то кожного разу переконуюся. Прийшов у школу – читають, у дитсадок – читають, по радіо – передають, з телекрану – звучать, у підручниках – друкують. Справді – бо дитячий».

3 Охтирщини родом

Народився письменник 13 років тому – 1 грудня (старим стилем 18 листопада) 1913 р. в с.Чернеччина поблизу Охтирки. Його дід – Василь Воронько – був мандрівним лірником, батько – Микита Васильович – сільським ковалем. Його матір – Марфу Іванівну – природа наділила напрочуд винятковим голосом, тому і не дивно, що через усе життя Платон проніс любов до народної пісенної творчос-

▲ СВОЇ - ЗАВЖДИ ПОРУЧ. Наші земляки Остап Вишня і Платон Воронько. 1952 р., Охтирка

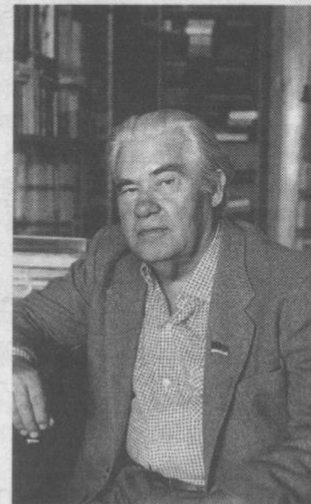
а потім переїхав до Харкова. Там з 1929 р. він навчався в автодорожньому технікумі, після закінчення якого поїхав до Таджикистану, де працював за фахом. У 1935 р. його призвали до Червоної Армії, а демобілізувавшись, майбутній поет повернувся на Сумщину, деякий час вчителював в Хухрянській школі, а 1937 р. вступив до Літературного інституту ім. Максима ГОРЬКОГО в Москві. Про перші спроби написання віршів свідчать спогади письменника Максима РИЛЬСЬКОГО: «Він читав нам свої віршовані спроби, і було в них багато теплоти й свіжості. Але скромний і вимогливий до себе, Платон Воронько не квапився друкувати свої вірші...»

Воронько і щоденник

ВА, в якому багато правди пролито і на його ставлення до українських націоналістів, і на непрості відносини з командиром з'єднання. Останній запис в щоденнику датується 25 липня 1943 р., а сам щоденник був загублений його господарем ще до загибелі комісара 4 серпня. Як згадували очевидці, 3 серпня Воронько зайшов до санчастини 4-го батальйону, де партизан і передав йому знайдений на дорозі той самий зошит.

До речі, в 1944 р. вийшла перша книжка віршів Платона Воронька «Карпатський рейд», яка складена з віршів, створених у бойових походах, а 1946 р. в Києві була опублікована повість «Партизанський генерал Руднев».

Повоєнні літературні подвиги

▲ І ПОЕТ, І ДЕПУТАТ. Платон Воронько встигав і вірші писати, і в Верховній Раді УРСР засідати

Помітне місце в ліриці поета посідала інтимна тематика («Мені приснилась та білява», «Зустріч», «Тільки згадка торкнеться рукою», «Я не шукав кохання», «Є почуття такі прозорі» тощо), широкі визнання здобули пісні на тексти Платона Воронька («Коні ворони», «Ходімо, кохана, у ліс», «І чого тікати» та інші). Свого часу дехто з поціновачів його поезії схильний був називати його навіть поетом-піснярем, зважаючи на властиву його ліриці музичність.

Хоча майже всі свої літературні премії наш земляк отримав за «дорослі» вірші,

▲ МЕТРИ СЛОВА. Олесь Гончар і Платон Воронько

І партію славив

Платон Воронько не був дисидентом чи шестидесятником, його оминули репресії і переслідування. Він був просто достойним учнем свого часу, країни і партії, як, в принципі, і багато його тодішніх колег по перу. Згадати б хоча б рядки його віршу «Я славлю партію»:

«Син українського
радянського народу,
Воз'єднаної рідної сім'ї,
Я славлю Партію
за щастя і свободу,
За многотрудні подвиги її!»
Однак треба віддати належне, це був великий майстер слова. А його вірші, водночас прості за сенсом і легкі за сприйняттям, ще

марфу таваньну - природа наділила напрочуд винятковим голосом, тому і не дивно, що через усе життя Платон проніс любов до народної пісенної творчості. Вже дорослим він писав про свій край:

«У всіх є своя Чернеччина.
Добре, як є вона -
Мамина і лелечина -
В білому світі одна.

Добре, як є Слобожанщина,
Ворскла і шлях в Лебедин,
Де отчий твій край познано

Також на світі один».

Деякий час Платон виховувався в охтирському дитячому будинку-інтернаті,

Після війни Платон Воронько працював у редакції журналу «Дніпро», був заступником голови Спілки письменників України

свійості. Але скромний і вимогливий до себе, Платон Воронько не квапився друкувати свої вірші...»

Воронько і щоденник Руднева

В 1939 р. Платон Воронько потрапив на радянсько-фінський фронт, де воював разом з своїми друзями по інституту. В 1943 р. закінчив курси підричників і був переправлений в партизанське з'єднання Сидора КОВПАКА, де був командиром підрозділу. І саме Вороньку історики згодом дуже завдячували, адже саме він зберіг щоденник комісара з'єднання Семена РУДНЕ-

ва. Це був щоденник, який опублікована повість «Партизанський генерал Руднев».

Повоєнні літературні подвиги

Після війни письменник жив у Москві, а згодом переїхав на Україну. Платон Воронько писав для дітей і для дорослих. Першою книжкою для дітей була книга «Три щастя». Відомими книжками для дітей є «Малюта - соколята», «Онися», «Ярик - школярик».

Чи не найбільший успіх серед ліричних творів припав на долю вірша «Я той, що греблі рве». Епічний талант поета виявився в поемах «Безсмертя», «Ярославна», «За всі літа розлуки», (автобіографічна за характером), поеми-легенді про братів-гуцулів «Стояние», невеликій поемі «З Німеччини в Чернеччину».

зважаючи на властиву його ліриці музичність.

Хоча майже всі свої літературні премії наш земляк отримав за «дорослі» вірші, справжню славу здобули його неповторні поезії для дітей. Його «Читаночки-колосаночки», зібрання казок, приказок, приповідок та мініатюр стали улюбленими творами української дитвори. Вагомий внесок зробив Платон Воронько і в жанр казки. У більшості творів цього жанру центральними персонажами в нього були явища природи.

ДОВІДКА

ПЛАТОН МИКИТОВИЧ ВОРОНЬКО (1913–1988) - український радянський письменник і поет. Автор понад 30 збірок віршів і поем та великої кількості книжок для дітей. Лауреат Державної премії СРСР (1951, за книги «Добрый ранок» і «Славен мир»), Державної премії УРСР ім. Тараса Шевченка (1972, за книгу «Повінь»), літературної премії ім. Лесі Українки (1976, збірки віршів «Всім по сім», «Читаночка», «Сніжна зіронька горить», «Облітав журавель»), драматична поема «Казка про Чугайстра»). Його твори видавалися російською, білоруською, польською та чеською мовами.

Однак треба віддати належне, це був великий майстер слова. А його вірші, водночас прості за сенсом і легкі за сприйняттям, ще довго будуть з теплотою згадувати дорослі і з задоволенням читати діти. Хоча б багатом відомий Помагай:

«Через поле, через гай
Ходить хлопчик Помагай.
Бачить хлопчик - садять сад,
Він поміг кінчити ряд.
Вмить приніс відро води
І полив аж два ряди...»